

[Poul Hansen (Grenaa).]

serne pr. 100 kg kalk ved opførelse af f. eks. husmandsbrug steg fra 5 kr. 92 øre i 1934 til 7 kr. 74 øre i 1939. Resultatet er altså det stik modsatte af det, man må ønske set med samfundets øjne. Sagt med et citat fra professor L. V. Bircks bog „Den økonomiske Virksomhed“ — som jeg beder om til-ladelse til at anføre —:

„Monopolet er en skøge i det kommer-cielle liv, det er som misteltenen en para-sit, udstyret med alle tillokkelser og dog sugende marven ud af det samfund, hvortil det klynger sig.“

Disse ord var utvivlsomt møntet på større forhold, end vi kender, men at det også her i landet er pinegalt at lade tingene gå deres skæve gang, viser den kendsgerning, at Jydsk Kalkcentral i fjor betalte et af de tidligere nedlagte kalkværker på Djursland 7 kr. pr. 100 kg., mens centralens udsalgspris lå på 13—14 kr.

Der er således al mulig grund til at få en undersøgelse, der heller ikke skåner vore egne pappenheimere. Det bliver ganske vist en uhyre vanskelig opgave at trænge til bunds i tingene, selvom kommissionen får de mest udstrakte beføjelser. Findes der overhovedet noget mere hermetisk tillukket end trusternes verden? De vogter på deres hemmeligheder bag et jerntæppe, som meget vel tåler sammenligning med et andet meget omtalt ditto. I virkeligheden er det vel kun folk, som sidder i de indre cirkler af truster-nes ledelse, der kender alle de snørklede ir-gange, der laves for at nogle få smarte, men socialt set dårligt udstyrede menneskers for-tjeneste kan sættes op på hele den øvrige befolknings bekostning.

Jeg håber derfor, at man i det udvalg, som forslaget formentlig må give anledning til, må kunne enes om at give kommissionen den mest udstrakte adgang til at trænge ind til den nøgne sandhed.

Man skulle tro, en samlet opmarch uden svinkeærinder til uvedkommende områder var mulig for at komme uvæsenet til livs. Dagbladet „København“ vil det imidlertid anderledes. I en ledende artikel af 14. ds. har det gjort sig til talsmand for den geni-ale tanke, at også fagforeningerne og restriktionerne bør undersøges af kommissionen — og det skulle ikke undre mig, om den ærede ordfører for venstre om et øjeblik tager ideen op. Bladet rettede endda en henvendelse til det ærede medlem hr. Ber-tel Dahlgaard for at få ham med i båden. Det sker i de mest udsøgte og forlokkende vendinger. Jeg har dog svært ved at tro, at det ærede medlem går med på den galej.

Restriktionerne vil formentlig være af-skaffet, forinden kommissionen når at af-slutte sit arbejde — medmindre vi får en ny krig. Og skulle krigen komme, vil vi jo blive tvunget til at genindføre dem med til-slutning også fra venstre. Dem er der altså ingen grund til at beskæftige sig med, med-mindre man nærer et stærkt ønske om at spilde kommissionens tid.

Fagforeningerne endnu mindre. De repræ-senterer en uundgæelig folkerejsning, som har reddet millioner af mennesker fra under-betaling og udhungning, og uden dem ville det moderne demokrati aldrig være blevet til virkelighed. Arbejderne har nødvendigvis måttet skabe og opretholde en omfattende solidaritet for at sikre sig selv en menneske-værdig tilværelse, og hvor ville de være henne, dersom fagforeningerne slap taget i dag? Der er intet heri, der minder om trusternes virk-somhed. Det vil snarere være godt og rime-ligt at sammenligne arbejderens sammen-hold med andelsmejeriernes. Da nogle få mejerier i årene før den første verdenskrig nægtede at gå ind i lurmærkeforeningen, hvis arbejde de nød godt af, og dermed truede de øvriges eksistens, blev de ved noget så stærkt som en lov tvunget til at gå ind i fællesskabet. Der er i begge tilfælde tale om en livsnødvendig solidaritet, der bør bevares af hensyn til det almindelige vel.

Samfundet kan ikke i det lange løb finde sig i truster, der formøbler de store mulig-heder for en billigørelse af produktion og priser, som moderne teknik og organisation rummer. Jeg skal derfor på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse med så store beføjelser for kommissionen som over-hovedet muligt.

Himmelstrup: I almindelighed nedsæt-tes kommissioner og udvalg af den minister, indenfor hvis ressort deres arbejde tæn-kes at skulle falde. Det er vel nok undtagel-sen, at nedsættelsen af en kommission — i dette tilfælde altså en trustkommission — sker ved lov. Det må imidlertid erkendes, at den kommission, der her er tale om, og som altså foreslås nedsat ved lov, er af en ganske særlig karakter, fordi den, hvis den skal have noget ud af sit arbejde, skal have ganske særlige beføjelser, som det vil være vanskeligt at tillægge den, hvis der ikke lig-ger en lov bagved. Det er de beføjelser, som har fundet udtryk i lovforslagets § 4, som iøvrigt er ganske identisk med prislovens § 12, og som netop omhandler den adgang, som kommissionen skal have til at indhente oplysninger, til at afhøre handlende og in-dustridrivende, til at kræve sig forelagt